

De in Dendera opgegraven minisfinx (Foto: ANS/KEKE/ANSA/STN)

Mini-sfinx

Vrijwel alle Egyptologische collecties ter wereld bezitten er wel een: een sfinx, en het aantal sfinxen dat in Egypte zelf te zien is loopt in de honderden. Zo is er bijvoorbeeld de bekende zwerf van de sfinxen in Luxor waar tientallen exemplaren van deze beeldenfiguur met een menselijk hoofd staan opgesteld. En toch bestaat de vondst van een sfinx, bij een opgraving in Dendera, een plaats in het midden van Egypte, enorm opzien. Waarom? Omdat dit exemplaar een grote gelijkenis lijkt te vertonen met de bekendste van alle sfinxen die bij de piramide van Cheops. Volgens de leider van de opgraving de Egyptoloog Dr. Ach-Dhanit is de gelijkenis zelfs zo groot, dat er volgens hem sprake is van een "min" versie van de sfinx van Cheops. Die gelijkenis is niet toevallig, omdat het nu gevonden exemplaar vrijwel zeker uit de Romeinse tijd stamt. Er geldt die het gebrek aan ruste hebben, menen zelfs dat het gaat om een afbeelding van de Romeinse leizer Claudius als sfinx. De sfinx werd aangetroffen als onderdeel van een klein uit twee niveaus opgebouwd kalkstenen altaar. Onderdeel van dit altaar vormde ook een, met een steen plakje bedekt, vastemerkje. De sfinx werd ontdekt toen archeologen bezig waren dit bassin op te graven. Volgens Ach-Dhanit is het beeld van een soort beeldhouwer die een beeld heeft gemaakt van de koninklijke treken. Bijzonder is volgens hem ook dat het beeld lijkt te glimachen. In de

Ambliche pers werd het beeld dan ook direct aangegeven als de glimlachende sfinx. Onder het beeld troffen de archeologen een steen met inscripties aan. Die waren zowel in het hiërogliefisch als in het Demotische schrift. Dit laatste is een extra indicatie dat dit beeld uit de late Ptolemaïsche of Romeinse tijd stamt. De opgraving van Dendera heeft vanaf het Oude Rijk een belangrijke rol gespeeld in de Egyptische geschiedenis. Zo zijn daar de graven van een aantal van de eerste koningen van Egypte teruggevonden en ook de restanten van een omvangrijke tempel uit het Midde Rijk. Hoewel er binnen het door een balustrade muur omgeven tempelcomplex nog een kwartaal kleine, zogenaamde geboortehuis van die stammen uit die tijd van de eerste Ptolemaïsche konink, was dit de site van Dendera nu vooral bekend door de enorme aan Herhoeren (de gewijde tempel). De bouw van deze tempel begon waarschijnlijk onder farao Ptolemaeus II (284-270 v. Chr.). Ook latere Ptolemaïen en de Romeinse leizer Trajanus en Hadrianus hebben bijdragen aan afbeeldingen, daarna aan de bouw van deze tempel, die nooit helemaal is voltooid, bijgedragen. De grote toegangspoort in de muur die vandaag het hele complex scheidt, stamt zelfs volledig uit de regeringstijd van leizer Trajanus. Bij de bouw zijn onderdelen van oudere tempels hergebruikt. Zo zijn er blikken aangetroffen met inscriptie uit de tijd van Papi I ten Sesostris II. De naam van leizer Claudius, of afbeeldingen van hem, werden echter nog niet eerder in Dendera aangetroffen. 4

Telst Joost Verheulen